

2022-10-24

Ang. anläggningssamfälligheten Krusboda

Bakgrund

Anläggningssamfälligheten Krusboda i Tyresö kommun ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen i kommunen och har allmän va-försörjning. Trots att det är en samfällighetsförening med delägande fastigheter och samfälld mark, så har Tyresö kommun, såsom huvudman för den allmänna va-anläggningen, tagit på sig ansvar inom föreningsområdet gentemot fastighetsägare sedan början av 1970-talet. Därutöver har också va-huvudmannen åtagit sig ansvaret för drift och underhåll av samfällighetsföreningens va-anläggning utan ersättning sedan början av 1970-talet. Det finns inget skriftligt avtal mellan va-huvudmannen och samfällighetsföreningen gällande dessa åtaganden för den allmänna va-anläggningen, trots att samfällighetsföreningen funnits sedan anläggningsbeslut 1970.

Gällande rätt

Nuvarande lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) har historiska rötter i både 1955 års va-lag och 1970 års va-lag. Från 1970 års va-lag, så blev det mycket tydligt att va-huvudmannen inte behövde ha ansvar inne på tomtmark och kunde flytta ut det att ligga strax utanför fastighetsgräns. Detta gäller även i nuvarande 12§ lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Samma bedömning görs om det är en GA-anslutning med samfällighetsförening, va-huvudmannens ansvar stannar utanför föreningsområdet vid den fp som läggs strax utanför föreningsområdet.

Va-huvudmannen har således ingen juridisk skyldighet att ta på sig ansvar inne på fastighet eller inne på föreningsområde, på den privata sidan om förbindelsepunkten.

En allmän va-anläggning regleras av självkostnadsprincip med ramen nödvändiga kostnader enligt 30§ LAV, vilket innebär att avgiftsuttaget från va-kollektivet endast får ske för att täcka va-verksamhetens nödvändiga kostnader men det innebär också att va-kollektivet inte får finansiera sådant som inte är nödvändiga kostnader. Det befintliga förhållandet, att resten va-kollektivet i Tyresö kommun finansierar drift och underhåll av samfällighetsföreningen i Krusbodas enskilda va-anläggning utan ersättning, kan konstateras strida mot regleringen i 30§ LAV och har gjort det ända sedan 1970. Vad som anges i de gamla exploateringsavtalen från 1968, 1969 och 1971 i den frågan strider således mot lag men har heller aldrig egentligen varit bindande för va-huvudmannen.

Giltigheten av gamla avtal

Gamla avtal från 1968 och 1969, vilka främst är exploateringsavtal med andra parter, är sedan länge uttjänta för sitt syfte och har ingen juridisk betydelse för samfällighetsföreningens va-anslutning.

Ett annat gammalt avtal från 1971 mellan Tyresö kommun och Stiftelsen Tyresö Bostäder kan heller inte anses ha någon betydelse för samfällighetsföreningens va-anslutning, eftersom dess huvudsyfte är att reglera något annat, dvs marköverlåtelse och exploatering. Sannolikt är det också så att det inte är Tyresö kommun såsom huvudman för den allmänna va-anläggningen som är avtalspart, utan Tyresö kommun i en annan roll.

Sammantaget har dessa avtal ingen betydelse för själva va-anslutningen av samfällighetens område, va-förhållandet är oreglerat mellan förening och va-huvudman med otydliga ansvarsgränser.

Möjlighet att flytta ut det allmännas ansvar

Normalt sett har va-huvudmannen inget direkt ansvar gentemot varje fastighetsägare inom ett föreningsområde med bildad GA för va enligt anläggningslagen. Va-förhållandet brukar då endast föreligga mellan va-huvudman och förening, där föreningen är ensam avgiftsskyldig och mottagare av totalfaktura med en förbindelsepunkt per tjänst strax utanför föreningsområdet samt en ingående huvudmätare för vattenleverans. Va-huvudmannen bör inte gå in i föreningsområdet överhuvudtaget.

Eftersom det sedan 1970 har varit ett sådant förhållande inom Krusboda-området, där va-huvudmannen har haft enskilda fastighetsägare tillika föreningsmedlemmar som direkta va-abonnenter med egen vattenmätare och fakturering så kan det vara svårt att nu flytta ut va-huvudmannens ansvar att stanna utanför föreningsområdet i detta avseende. Självklart är det möjligt att formellt flytta ut förbindelsepunktens läge, dvs den juridiska ansvarsgränsen mellan den allmänna va-anläggningen och föreningsområdet, att ligga strax utanför föreningsområdets gräns men det kan vara svårt att i övrigt ändra va-huvudmannens befintliga ansvarsförhållande gällande fakturering till och mätning hos enskilda fastighetsägare inom föreningsområdet.

För övrigt konstateras att va-huvudmannen i kommunen under lång tid har ansvarat för drift och underhåll av föreningens va-anläggning, utan ersättning från föreningen. Detta har pågått sedan 1970 och får konstateras ha varit lagstridigt redan då enligt 1970 års va-lag. I nuvarande 30§ LAV regleras om självkostnadsprincipen med ramen nödvändiga kostnader för en allmän va-anläggning, vilken princip även gällde i 1970 års va-lag. Va-huvudmannens ansvar utan ersättning för drift och underhåll av en förenings va-anläggning är inte nödvändiga kostnader för en allmän va-anläggning och strider därmed mot LAV.

Behov av skriftligt anslutningsavtal

Även om va-huvudmannen inte helt kan backa ur med ansvar från föreningsområdet gällande va-förhållandet direkt med fastighetsägare i föreningsområdet, så finns det behov av att reglera va-anslutningen av föreningsområdet med samfällighetsföreningen i ett skriftligt avtal och tydliggöra ansvarsgränserna i övrigt. Ett sådant avtal tydliggör då också att va-

huvudmannen inte längre kan fortsätta med kostnadsfritt drift- och underhåll av föreningens va-anläggning.

Inlösen enligt 39§ LAV

En alternativ åtgärd kan vara att va-huvudmannen genomför inlösen av föreningens va-anläggning enligt 39§ LAV och således införlivar föreningens va-anläggning in i den allmänna va-anläggningen. Genom detta förfarande kan då va-huvudmannen fortsätta med det befintliga ansvaret sedan 1970 gentemot enskilda fastighetsägare och drift/underhåll av va-anläggningen, som då genom inlösen blivit allmän va-anläggning. Samfällighetsföreningen i sin tur behöver då ansöka om omförrättning av GA hos lantmätaren, eftersom va inte ska ingå i GA efter inlösen.

Rita Lord
Advokat